

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 265
van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**
datum: 15 februari 2019

aan **KOEN VAN DEN HEUVEL**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen - Gebruik van historische kaarten

Wateroverlast bestrijden met behulp van middeleeuwse kaarten. Het klinkt misschien vreemd, maar in Nederland weten ze wel beter. Daar zijn specialisten watererfgoed van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed aan de slag gegaan met de historische kaarten van Jacob Van Deventer. Zeker in verband met de klimaatproblematiek zouden dergelijke kaarten wel eens interessante informatie kunnen bevatten.

Het merendeel van onze steden en watersystemen is in de middeleeuwen ontstaan. Vanzelfsprekend is er sindsdien veel veranderd: wegen zijn verlegd, waterlopen gedempt of overbouwd, vestingwerken vernield en de naoorlogse wederopbouw leidde tot grote ruimtelijke veranderingen. Van oudsher speelden de bodem en het water echter een grote rol in de te maken keuzes. Doordat we technisch steeds meer kunnen, lijken we deze verbinding met de ondergrond paradoxaal genoeg steeds meer te verliezen. Toch spelen oude systemen nog steeds een rol van betekenis. Kennis over het verleden biedt dan ook zowel inzicht in het watersysteem, als aanknopingspunten voor mogelijke oplossingen in de strijd tegen klimaatopwarming.

Nederlandse gemeenten zijn momenteel volop aan de slag met de klimaatstresstest. Daarmee brengen zij de kwetsbare locaties in beeld als het gaat om wateroverlast, hitte, droogte, en overstromingsgevaar. Door historische kaarten op Google Maps te leggen kan men immers zien waar die vergeten grachten, greppels, sloten en beken liggen. Onder druk van de verstedelijking werden er immers veel dichtgegooid.

Als antwoord op mijn vraag om uitleg (nr. 449) kreeg ik van de minister-president te horen dat ook in Vlaanderen het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement Omgeving gebruikmaken van dit type onderzoek. Dit met betrekking tot zowel de Sigma-gebieden als voor de ruimtelijke planning, bijvoorbeeld als voorbereiding op de 'groen-blauwe dooradering' van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

1. Op welke manier zullen historische kaarten een bijdrage kunnen leveren aan de voorbereiding op de 'groen-blauwe dooradering'? Kunnen zij ook een bijdrage leveren voor het fenomeen van de hittegebieden in verstedelijkte gebieden?
2. Wordt hiervoor actief contact gezocht met het Agentschap Onroerend Erfgoed of met cartografen van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek?

3. Zijn Vlaamse gemeenten reeds aan de slag met klimaatstresstesten? Op welke manier overlegt de administratie van de minister hiervoor met de Nederlandse collega's van de Rijksdienst?

ANTWOORD

op vraag nr. 265 van 15 februari 2019

van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

1. Het gebruik van historische kaarten gebeurt courant in ruimtelijke planningsprocessen. Het Agentschap Natuur en Bos, samen met het Departement Omgeving ontwikkelden het Draaiboek Groenplan (<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/draaiboek-groenplan-richtlijnen-bij-het-opmaken-van-lokale-groenvisie>). Dat draaiboek werkt uit hoe lokale besturen een visie en strategie op groen en groenblauwe netwerken kunnen ontwikkelen voor de verschillende ruimtelijke uitdagingen zoals groenblauwe dooradering of klimaatbuffering. Eén van de eerste stappen in de opmaak van zo'n visie of strategie is een inventarisatiefase waarin ondermeer een historische analyse van groenstructuren, landschappelijke gehelen en restanten daarvan voorzien is. Deze elementen kunnen inderdaad belangrijke aanknopingspunten leveren voor het uitwerken van een visie op groenblauwe dooradering. Verschillende reeksen van historische kaarten (Villaretkaart, Ferrariskaart, Vandermaelenkaart...) zijn daarvoor online consulteerbaar o.a. via www.geopunt.be en www.cartesius.be en worden ook gebruikt in gebiedsgerichte projecten bij het uitwerken van planvoorstellen of het opstellen van effectbeoordelingen.
2. Voor wat betreft de Vlaamse ruimtelijke planningsprocessen maakt het Agentschap Onroerend Erfgoed doorgaans actief deel uit van de planteam.
3. Gemeenten kunnen voor het opmaken van een stresstest gebruik maken van de gegevens die de Vlaamse Milieumaatschappij beschikbaar stelt op het Klimaatportaal Vlaanderen (<https://klimaat.vmm.be/>). Het Klimaatportaal geeft inzicht in mogelijke klimaatverandering en de gevolgen daarvan op lokaal en Vlaams niveau voor de thema's hittestress, overstromingen, zeespiegelstijging en droogte. De klimaatinformatie die het Klimaatportaal ontsluit, vormt een goede basis voor sensibilisatie en de opmaak van adaptatiestrategieën. Lokale en andere overheden kunnen het gebruiken om op een gerichte manier klimaatadaptatieplannen te ontwikkelen.